

MENSAGEM

DO ENCONTRO CLÉRICO LAICO DA AMÉRICA DO SUL

O clero e os leigos ortodoxos helenos da América do Sul, reunidos em assembleia clérigo-laica de 16 a 18 de novembro de 2024, elevam glórias e agradecimentos ao Deus Uni-Trino por lhes permitir reunir-se para refletir sobre a missão e a *hipóstasis* de suas instituições na América do Sul, projetar-se rumo ao futuro e celebrar de maneira autêntica a Ortodoxia e o Helenismo. Manifestam sua profunda gratidão à delegação oficial vinda da Grécia por sua presença e apoio, e, acima de tudo, desejam destacar que:

- A **Igreja Ortodoxa** é o pilar fundamental das comunidades e instituições na América do Sul, servindo como um meio espiritual e cultural para fortalecê-las e conectá-las à Igreja-Mãe de Constantinopla e à Grécia Metropolitana.
- A **união e a coordenação** entre as coletividades e instituições são essenciais para preservar e fortalecer a identidade helênica na América Latina.
- É indispensável integrar a **juventude** em atividades culturais e formativas, incentivando sua participação ativa e fortalecendo seu senso de pertencimento.
- As **coletividades** devem inovar em suas estratégias e buscar sustentabilidade econômica para enfrentar os desafios contemporâneos com eficiência e resiliência.

No **aspecto cultural**, observa-se uma certa uniformidade na forma como as diversas instituições transmitem a cultura, por meio da celebração de festividades religiosas, aniversários históricos, dança, música e teatro. Nesse contexto, destaca-se que o objetivo comum é "**abrir**" a coletividade e o Helenismo à sociedade em geral. Ressalta-se, de maneira apropriada, a importância do direcionamento pedagógico – necessário e essencial para a projeção do Helenismo – que aprofunda seu sentido e sua missão integral.

Além disso, as instituições destacam o valor essencial do **filohelenismo**, que se estabelece como um dos grandes pilares sobre os quais se sustenta a

projeção cultural dessas organizações.

Esta assembleia diagnostica que o ensino do idioma helênico é um ponto fraco na maioria das instituições. Existem dificuldades para aprendê-lo e, conseqüentemente, para falá-lo. Muitas comunidades fecharam suas escolas de idiomas e, por esse motivo, as novas gerações estão perdendo o acesso à língua.

Em relação a essa questão, várias instituições manifestaram a necessidade de contar com docentes devidamente qualificados para colaborar no ensino do idioma, que, gradualmente, tem enfrentado um declínio. Também foi proposta a criação de espaços de formação online para professores de diferentes países como uma medida paliativa, além da oferta de bolsas de estudo ou a celebração de acordos acadêmicos para enfrentar essa problemática.

Por outro lado, **nossos jovens** – pilar essencial para todas as comunidades – **expressam e reafirmam seu compromisso com a Ortodoxia, a cultura, o idioma e as nossas tradições**. Destacam que, no que diz respeito à formação e capacitação para promover novos líderes, seu envolvimento gradual em cada comissão diretiva lhes proporciona experiência e confiança, permitindo assegurar a continuidade das tradições heleno-ortodoxas na América do Sul.

Outro aspecto que contribui à paixão por preservar e promover as raízes dos antepassados são as atividades de intercâmbio com a Grécia. Embora, neste ano, alguns países tenham retomado a possibilidade de visitar a Mãe Pátria por meio de programas da Secretaria-Geral da Diáspora Helênica, ainda se solicita maior antecedência na disponibilização das informações. **A melhoria nos canais de comunicação é essencial para uma organização mais eficiente, tanto no âmbito institucional quanto pessoal.**

Por fim, na assembleia destacou-se que este é o momento e a hora — embora complexos e desafiadores — em que a Igreja Ortodoxa deve dar seu testemunho de forma dinâmica e criativa: **é o momento da Ortodoxia!** Um momento marcado pela presença massiva das tecnologias em um mundo pós-moderno, onde a Verdade é constantemente questionada, desacreditada e substituída por discursos, ideologias e experiências alheias a ela.

Este é o momento propício para que a Igreja continue testemunhando e proclamando Cristo ressuscitado na América do Sul. A Igreja é, ao mesmo tempo, o barco e o porto seguro em um tempo no qual as pessoas enfrentam angústias espirituais, vazio existencial, falta de propósito e a aridez de propostas enraizadas em ideologias nocivas, que colocam em risco a fé de muitos.

É a Igreja Ortodoxa na América do Sul que tem a missão e o chamado de tornar Cristo conhecido, dando testemunho vivo d'Ele. Um dos meios

para anunciar Cristo e Sua Igreja é por meio do exercício eficaz e contínuo do anúncio – **kerigma** –, aliado a uma catequese sistematizada, programada e constante, conduzida por cristãos bem formados e comprometidos com a Igreja Arquidiocesana.

No entanto, considera-se que a **família** deve ser **corresponsável** por introduzir seus filhos na fé, oferecendo o exemplo primordial. As crianças pequenas não participarão espontaneamente da vida da Igreja se não houver o exemplo vindo da família e, especialmente, dos pais. Por isso, é essencial que haja uma primeira catequese, uma **catequese doméstica, familiar e cotidiana**, que seja continuada e aprofundada na Igreja paroquial.

Toda a assembleia reconhece o trabalho incansável, comprometido e integral dos sacerdotes desta Arquidiocese. Apesar das dificuldades, os sacerdotes alcançaram um sucesso parcial, mas em constante desenvolvimento, em sua atenção pastoral, com avanços significativos, especialmente nos últimos anos.

Refletiu-se adequadamente sobre os desafios relacionados ao sustento das paróquias e da missão, concluindo-se que as instituições e as famílias dos cristãos ortodoxos são corresponsáveis por isso. A institucionalidade eclesial e sua missão pastoral e missionária dependem, em grande medida, das doações, das ofertas e da generosidade que provém de um coração amplo e sensível às necessidades da sua igreja local.

Por fim, fomos testemunhas de que este encontro refletiu um esforço coletivo e criativo para fortalecer a Ortodoxia e o Helenismo na região, destacando a importância de compartilhar experiências e trabalhar em **união e harmonia** para alcançar o objetivo comum de todos os reunidos.

Em Buenos Aires, 18 de novembro de 2024.

MENSAJE

DEL ENCUENTRO CLERICO LAICO DE SUDAMERICA

El clero y los laicos ortodoxos helenos de Sudamérica reunidos en asamblea clérico-laica desde el 16 al 18 de Noviembre de 2024 elevan glorias y agradecimiento al Dios Uni-trino por haberles permitido reunirse para reflexionar sobre la misión e hipóstasis de sus instituciones en Sudamérica, proyectarse de cara al futuro y celebrar de la manera más genuina la Ortodoxía y el Helenismo, expresan su gratitud a la delegación oficial venida desde Grecia por su presencia y apoyo, y primeramente desean subrayar que:

- La **Iglesia Ortodoxa** es el pilar fundamental de las comunidades e instituciones en Sudamérica, siendo un medio espiritual y cultural para fortalecerlas y para vincularlas con la Iglesia Madre de Constatinopla y la Grecia Metropolitana.
- La **unión y coordinación** entre las colectividades e instituciones es esencial para mantener la identidad helénica en Latinoamérica.
- Es crucial integrar a la **juventud** en actividades culturales y formativas, fomentando su participación y sentido de pertenencia.
- Las **colectividades** necesitan innovar sus estrategias y buscar sostenibilidad económica para enfrentar los desafíos contemporáneos.

Respecto al **aspecto cultural**, se ha observado que hay cierta uniformidad en cuanto a la modalidad de cómo se transmite la cultura por parte de las diversas instituciones: celebración de festividades religiosas, aniversarios históricos, la danza, la música y el teatro. En este sentido, se advierte que el objetivo común es “**abrir**” la colectividad y el Helenismo a la sociedad en general. Se destaca convenientemente el rumbo pedagógico – necesario y esencial en la proyección del Helenismo- que profundiza su

sentido y misión integral.

Asimismo, las instituciones resaltan el valor esencial del **filohelenismo**, que se convierte en uno de los grandes pilares sobre los que descansa la proyección cultural de estas.

Esta asamblea diagnostica que la enseñanza del idioma heleno es una debilidad en la mayoría de las instituciones. Existen dificultades para aprenderlo y, por ende, para hablarlo. Muchas comunidades han cerrado sus escuelas idiomáticas y, por este motivo, las nuevas generaciones no podrán tener acceso al idioma.

Respecto a esta temática, varias instituciones han solicitado la necesidad de docentes convenientemente calificados, a fin de colaborar en la enseñanza del idioma que, poco a poco está declinando. También se ha planteado para paliar la problemática crear espacios de formación online para docentes de los distintos países, y/o becas de estudios, o acuerdos académicos.

Por otro lado, **nuestros jóvenes** -pilar esencial para todas las comunidades-, **manifiestan y reafirman su compromiso con la Ortodoxía, la cultura, el idioma y nuestras tradiciones**. Destacan que, en cuanto a la formación y capacitación para promover nuevos líderes, su involucramiento paulatino en cada comisión directiva les brinda experiencia y seguridad, en función de dar continuidad a las tradiciones heleno-ortodoxas en Sudamérica.

Otro marco que colabora con la pasión por sostener y promover las raíces de sus antepasados son las actividades de intercambio con Grecia. Si bien este año han retornado en algunos países la posibilidad de visitar la Madre Patria a través de programas de la Secretaría General de la Diáspora Helena, se solicita aún mayor información con la respectiva antelación. **La mejora en los canales comunicación es fundamental para una mejor organización, tanto institucional como personal.**

Por fin, en la asamblea se ha notado que este es el momento y la hora -aunque complejos y peligrosos- en que la Iglesia Ortodoxa debe dar su testimonio de manera dinámica y creativa: **¡Es el momento de la Ortodoxía!** marcado por la presencia masiva de las tecnologías en un mundo posmoderno, en el que la Verdad viene cuestionada, desacreditada y sustituida por discursos, ideologías y experiencias ajenos a ella.

Esta es la oportunidad o el momento propicio para que la Iglesia siga testimoniando y proclamando al Cristo resucitado en Sudamérica. La Iglesia es, al mismo tiempo, el barco y el puerto seguro frente a un tiempo en el que las personas sufren angustias espirituales, vacíos, falta de sentido, aridez de

propuestas comprometidas con ideologías dañinas y que amenazan la fe de muchos.

Es la Iglesia Ortodoxa en Sudamérica, aquella que tiene la misión y está llamada a darlo a conocer, a dar testimonio vivo de Él. Uno de estos modos de dar a conocer a Cristo y a su Iglesia es a través del ejercicio eficaz y continuo del anuncio *–kerigma–*, de la catequesis sistematizada, programada y constante por parte de cristianos formados y comprometidos con la Iglesia Arquidiocesana.

Sin embargo, se considera que la **familia** debe ser **corresponsable** de introducir a sus hijos en la fe, dando el primario ejemplo. No serán los niños pequeños los que participarán espontáneamente en la iglesia si no hay ejemplo de la familia y de sus padres. Por lo tanto, debe haber una primera catequesis, una **catequesis doméstica, familiar y cotidiana**, que debe continuarse en la Iglesia parroquial.

Se reconoce por toda la asamblea el trabajo incansable, comprometido y completo de los sacerdotes de esta Arquidiócesis. A pesar de las dificultades, los sacerdotes han logrado un éxito parcial y en desarrollo en su atención pastoral, con avances significativos, especialmente en los últimos años.

Se ha reflexionado convenientemente sobre los desafíos relacionados con el mantenimiento de las parroquias y la misión y se concluye que corresponsables de esto son las instituciones y las familias de los cristianos ortodoxos. La institucionalidad eclesiástica y su misión pastoral y misionera depende en mucho de las donaciones, de las ofrendas, de la generosidad que proviene de un corazón amplio, sensible a las necesidades de su iglesia local.

Por último, hemos sido testigos de que este encuentro reflejó un esfuerzo colectivo y creativo por fortalecer la Ortodoxía y el Helenismo en la región, destacando la importancia de compartir experiencias y trabajar **unidos y en armonía** para este que es el objetivo común de todos los congregados.

En Buenos Aires, 18 de Noviembre de 2024.

ΜΗΝΥΜΑ ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ο κλήρος και οι λαϊκοί Ορθόδοξοι Έλληνες της Νότιας Αμερικής, συγκεντρωμένοι στην Κληρικολαϊκή Συνέλευση από τις 16 έως τις 18 Νοεμβρίου 2024, αναπέμπουν δοξολογία και ευχαριστίες προς τον Τριαδικό Θεό που τους επέτρεψε να συναντηθούν για να στοχαστούν πάνω στην αποστολή και την υπόσταση των ιδρυμάτων-θεσμών τους στη Νότια Αμερική, καθώς και να εορτάσουν την Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό. Εκφράζουν την ευγνωμοσύνη τους προς την αντιπροσωπεία που ήλθε από την Ελλάδα, για την παρουσία και τη στήριξή της και επιθυμούν να υπογραμμίσουν αρχικά ότι:

- Η Ορθόδοξη Εκκλησία αποτελεί τον θεμελιώδη πυλώνα κοινοτήτων και λοιπών θεσμών στην περιοχή, λειτουργώντας ως πνευματική και πολιτιστική γέφυρα και μέσον για την ενίσχυση αυτών στη Νότια Αμερική.
- Η **ενότητα και ο συντονισμός** μεταξύ των κοινοτήτων και των ιδρυμάτων είναι απαραίτητα για τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας στη Λατινική Αμερική.
- Είναι κρίσιμο να ενταχθεί η **νεολαία** σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ενισχύοντας τη συμμετοχή και το αίσθημα του ανήκειν.
- Οι **κοινότητες** χρειάζεται να καινοτομήσουν στις στρατηγικές τους και να αναζητήσουν οικονομική βιωσιμότητα, για να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις.

Όσον αφορά την πολιτιστική διάσταση, παρατηρείται ότι υπάρχει μια σχετική ομοιομορφία στον τρόπο με τον οποίο οι διάφοροι φορείς μεταδίδουν τον πολιτισμό: ο εορτασμός θρησκευτικών εορτών και των ιστορικών εθνικών επετείων, ο χορός, η μουσική και το θέατρο.

Διαπιστώνεται ότι ο κοινός στόχος είναι το «άνοιγμα» της κοινότητας και του Ελληνισμού προς την ευρύτερη κοινωνία. Επισημαίνεται δεόντως η παιδαγωγική κατεύθυνση – αναγκαία και ουσιαστική για την προβολή του Ελληνισμού – η οποία εμβαθύνει στο νόημα και στην ολοκληρωμένη αποστολή του.

Επιπλέον, οι φορείς υπογραμμίζουν την ουσιαστική αξία του φιλελληνισμού, ο οποίος αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες στους οποίους στηρίζεται η πολιτιστική τους προβολή.

Η Συνέλευση αυτή διαπιστώνει ότι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας αποτελεί αδύναμο σημείο για τις περισσότερες κοινότητες. Υπάρχουν δυσκολίες στην εκμάθηση της γλώσσας και, κατά συνέπεια, στην ομιλία της, καθώς σε πολλές κοινότητες, έχουν κλείσει τα σχολεία για τη διδασκαλία της γλώσσας. Ως αποτέλεσμα, οι νέες γενιές, εάν δεν ανατραπεί άμεσα, από τους υπεύθυνους φορείς, η εν λόγω κατάσταση, θα αδυνατούν να μιλήσουν την ελληνική γλώσσα.

Αναφορικά με αυτό το ζήτημα, αρκετοί φορείς έχουν επισημάνει την ανάγκη για αποστολή έμπειρων εκπαιδευτικών εξ' Ελλάδος καθώς και την επιμόρφωση ντόπιων, προκειμένου να συμβάλλουν στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, η οποία έχει αρχίσει σταδιακά να ατονεί. Επιπλέον, έχει προταθεί ως μέτρο για την αντιμετώπιση του προβλήματος, η δημιουργία διαδικτυακών χώρων εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς από διάφορες χώρες, καθώς και η θέσπιση υποτροφιών ή ακαδημαϊκών συμφωνιών, για κινητικότητα εκπαιδευτικών και μαθητών.

Παράλληλα, οι νέοι μας, που αποτελούν θεμελιώδη πυλώνα για όλες τις κοινότητες, εκφράζουν και επαναβεβαιώνουν τη δέσμευσή τους προς την Ορθοδοξία, τον πολιτισμό, τη γλώσσα και τις παραδόσεις μας. Τονίζουν ότι, όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση για την προώθηση νέων ηγετών, η σταδιακή εμπλοκή τους σε κάθε διοικητική επιτροπή τους προσφέρει εμπειρία και αυτοπεποίθηση, με στόχο τη συνέχιση των ελληνορθόδοξων παραδόσεων στη Νότια Αμερική.

Ένα ακόμη πλαίσιο που συμβάλλει στο πάθος για τη διατήρηση και την προώθηση των ριζών των προγόνων τους είναι οι δραστηριότητες ανταλλαγής με την Ελλάδα. Αν και φέτος σε ορισμένες χώρες έχει επανέλθει η δυνατότητα επίσκεψης στη Μητέρα Πατρίδα με ταξίδια οργανωμένα από τη ΓΓ Αποδήμου Ελληνισμού, ζητείται μεγαλύτερη πληροφόρηση με την αντίστοιχη έγκαιρη ενημέρωση. Η βελτίωση των διαύλων επικοινωνίας είναι θεμελιώδης για την καλύτερη οργάνωση, τόσο σε θεσμικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο.

Επιπλέον, στη Συνέλευση επισημάνθηκε ότι αυτή είναι η στιγμή και η ώρα –παρότι περίπλοκη και επικίνδυνη– κατά την οποία η Ορθόδοξη Εκκλησία πρέπει και έχει την ευκαιρία να δώσει τη μαρτυρία της με δυναμικό και δημιουργικό τρόπο στην περιοχή: *Είναι η ώρα της Ορθοδοξίας!* Μια ώρα που χαρακτηρίζεται από τη μαζική παρουσία της τεχνολογίας σε έναν μεταμοντέρνο κόσμο, όπου η Αλήθεια αμφισβητείται, απαξιώνεται και ενίοτε αντικαθίσταται από αφηγήσεις ξένες προς αυτήν.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία στη Νότια Αμερική έχει αυτή την αποστολή και καλείται να διακηρύξει την Αλήθεια και να δώσει ζωντανή τη μαρτυρία Κυρίου. Ένας από τους τρόπους να γίνει γνωστός ο Χριστός και η Εκκλησία Του είναι μέσω της αποτελεσματικής και συνεχούς άσκησης του κηρύγματος, της συστηματοποιημένης, προγραμματισμένης και συνεχούς κατήχησης από Χριστιανούς που είναι εκπαιδευμένοι και αφοσιωμένοι στην Εκκλησία.

Ωστόσο, θεωρείται ότι η οικογένεια πρέπει να είναι συνυπεύθυνη για την εισαγωγή των παιδιών και των νέων στην πίστη, δίνοντας το πρωταρχικό παράδειγμα. Δεν θα είναι τα μικρά παιδιά εκείνα που θα συμμετέχουν αυθόρμητα στην Εκκλησία, αν δεν υπάρχει το παράδειγμα της οικογένειας και των γονιών τους. Επομένως, πρέπει να υπάρχει μια πρώτη κατήχηση, μια κατήχηση στο σπίτι, οικογενειακή και καθημερινή, η οποία θα συνεχίζεται στην ενοριακή Εκκλησία.

Αναγνωρίζεται το ακούραστο, αφοσιωμένο και ολοκληρωμένο έργο των ιερέων αυτής της Αρχιεπισκοπής. Παρά τις δυσκολίες, οι ιερείς έχουν επιτύχει μερική και συνεχώς αναπτυσσόμενη επιτυχία στην ποιμαντική τους φροντίδα, με σημαντικά επιτεύγματα, ειδικά τα τελευταία χρόνια.

Έχει γίνει κατάλληλος στοχασμός για τις προκλήσεις που σχετίζονται, με τη συντήρηση των ενοριών και την ιεραποστολή, και συμπεραίνεται ότι συνυπεύθυνοι για αυτό είναι όλοι οι θεσμοί και οι οικογένειες των Ορθόδοξων Χριστιανών. Η θεσμική λειτουργία και αποστολή της τοπικής Εκκλησίας εξαρτάται εν πολλοίς από τις δωρεές, τις προσφορές, τη γενναιοδωρία που προέρχεται από την ευαίσθητη και πλατιά καρδιά των πιστών, για τις ανάγκες της τοπικής εκκλησίας.

Τέλος, είμαστε μάρτυρες του γεγονότος ότι αυτή η συνάντηση αντικατόπτρισε μια συλλογική προσπάθεια, για την ενίσχυση της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού στην περιοχή, υπογραμμίζοντας τη σημασία της ανταλλαγής εμπειριών και της συνεργασίας, ενωμένοι και σε αρμονία για τον κοινό στόχο όλων των παρισταμένων.

Εν Μπουένος Άιρες, 18 Νοεμβρίου 2024.